

Κλασικά έργα Ρωμηών συνθετών για κανονάκι

/ [Πεμπτούσια](#)

image not found or type unknown

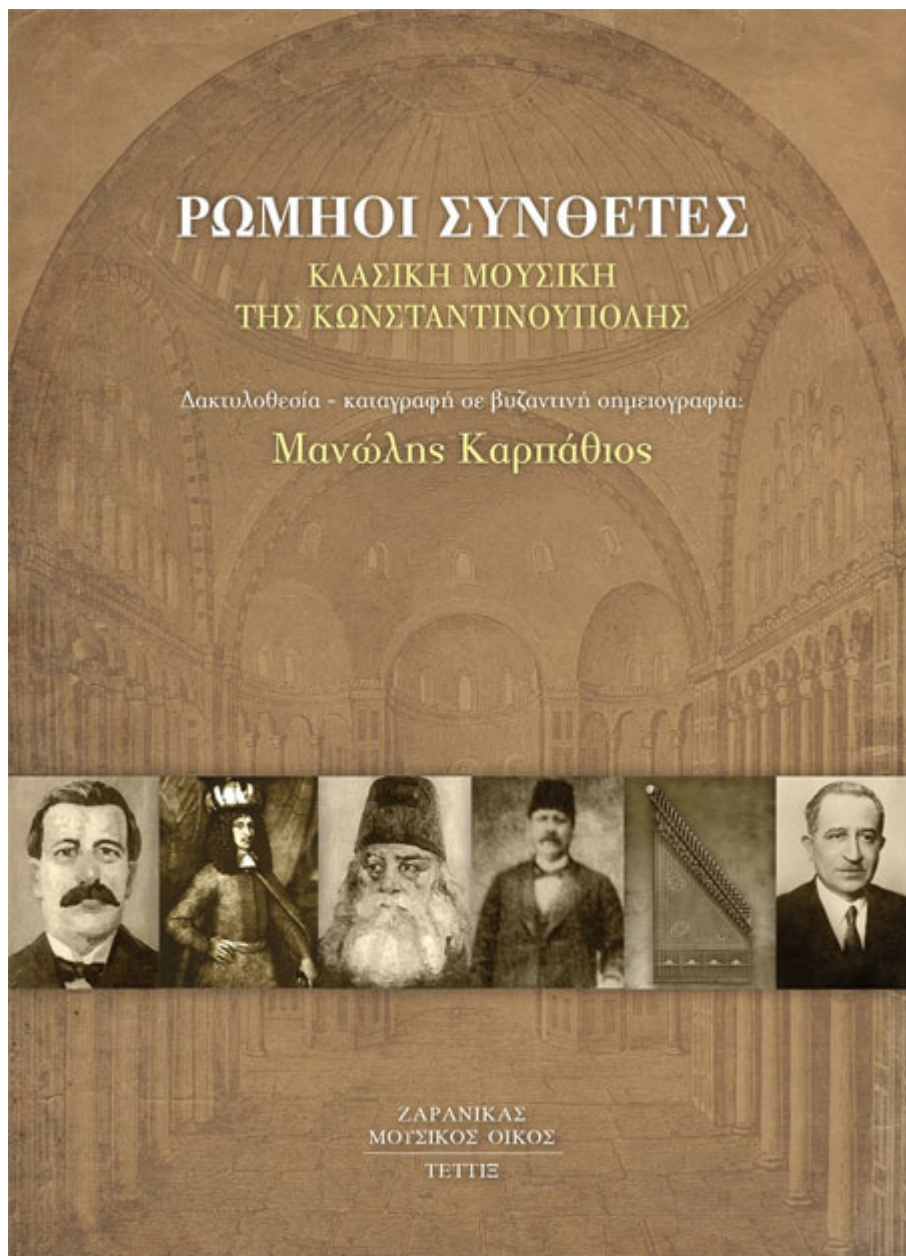
Το κανονάκι είναι ένα από τα αρχαιότερα ελληνικά μουσικά όργανα. Η ονομασία του φαίνεται ότι προήλθε από τον κανόνα του Πυθαγόρα, το μονόχορδο πειραματικό όργανο με τον κινητό «καβαλάρη», πάνω στο οποίο ο αρχαίος μαθηματικός και φιλοσόφος καθόρισε για πρώτη φορά τις αριθμητικές σχέσεις που προσδιορίζουν τα μουσικά διαστήματα της οκτάβας.

Γνωστό επίσης στην αρχαία Ελλάδα και με άλλες ονομασίες και παραλλαγές (*τρίγωνο, επιγόνειο, μάγαδισ κ. ά.* -μια ολόκληρη οικογένεια από πολύχορδα όργανα, που συνετέλεσαν αποφασιστικά στην εξέλιξη της θεωρίας και της δεξιοτεχνίας στην ελληνική μουσική) πέρασε στα βυζαντινά χρόνια ως *ψαλτήριο*, που στις μικρογραφίες και τις τοιχογραφίες εμφανίζεται να παίζει πάντοτε ο βασιλιάς Δαβίδ. Με συγγενικές ονομασίες διαδόθηκε και στη μεσαιωνική Δύση (*psaltery, canon, metzkanon* κ. ά.) και στις Αραβικές χώρες της Βόρειας Αφρικής, της Μέσης Ανατολής και στην Τουρκία (*qanoun*) αλλά και μέσω της Ισπανίας ως τη Νότια Αμερική (*salterio*).

Διακρίθηκε ως βασικό όργανο διδασκαλίας, χάρη στους κινητούς καβαλάρηδες που επιτρέπουν να παίζει όλα τα μικροδιαστήματα των παραδοσιακών τροπικών κλιμάκων, αλλά και ως όργανο σολιστικό, συνοδείας του τραγουδιού και μέλος στις ορχήστρες λαϊκής και έντεχνης παραδοσιακής μουσικής.

Αυτή η μακράιωνη πορεία του οργάνου στον χώρο της ελληνικής μουσικής φάνηκε να απειλείται άμεσα γύρω στα μέσα της δεκαετίας του 1980, όταν έφυγε ο Νίκος Στεφανίδης, ο τελευταίος μεγάλος δεξιοτέχνης του οργάνου- πρωτογενής φορέας της μουσικής παράδοσης των Ελλήνων της Ανατολής.

Είναι όμως παρήγορο ότι εμφανίστηκε μια νέα γενιά μουσικών που ξανάπιασαν το νήμα, ξεκινώντας από την πολυεθνική παράδοση της Κωνσταντινούπολης (που συνδυάζει ρωμαίικα-βυζαντινά, αρμένικα, οθωμανικά και βαλκανικά στοιχεία) για να περάσουν ακόμη και στο νεότερο ελληνικό τραγούδι (Δ. Σαββόπουλος, Ν. Ξυδάκης κ. ά.).

Τα τελευταία χρόνια οι μαθητές στο κανονάκι αυξάνονται, παρόλες τις δυσκολίες τόσο στην τεχνική παιξίματος όσο και στην απόκτηση αξιόπιστων οργάνων από έμπειρους κατασκευαστές.

Γι' αυτό και είναι ιδιαίτερα καλόδεχτες πρωτοβουλίες και προσπάθειες, όπως αυτή του Μανόλη Καρπάθιου, για συστηματοποίηση και διάδοση της διδασκαλίας του οργάνου, με την εκπόνηση μιας σειράς από εγχειρίδια σ' έναν χώρο όπου, έως

σήμερα, υπάρχει πλήρης απουσία σχετικών εκδόσεων.

Η χρήση της βυζαντινής παρασημαντικής όσο και της δυτικής σημειογραφίας επιτρέπει την πρόσβαση σ' ένα ακόμη μεγαλύτερο ποσοστό δασκάλων και μαθητών, που θα επωφεληθεί από τη γνώση και την εμπειρία των δύο συγγραφέων, περνώντας σταδιακά από τις βασικές ασκήσεις και σπουδές του οργάνου σ' ένα επιλεγμένο ρεπερτόριο, αντιπροσωπευτικό των διαφόρων παραδόσεων που καλύπτει στη μακραίωνη παρουσία του το κανονάκι: από τη λόγια βυζαντινή-μεταβυζαντινή μουσική και τους Ρωμιούς συνθέτες της Πόλης στο δημοτικό, λαϊκό αλλά και νεότερο ελληνικό τραγούδι.

Σε μια εποχή που περνάμε πλέον από την προφορική παράδοση στη γραπτή διδασκαλία, εκδόσεις όπως αυτή είναι απολύτως αναγκαίες και πολύτιμες!..

Επισημαίνουμε την εργασία του καθηγητή Λάμπρου Λιάβα σχετικά με το κανονάκι με αφορμή το καινούριο βιβλίο του Μανώλη Καρπάθιου με κλασικά έργα Ρωμηών συνθετών της Κωνσταντινούπολης, σε βυζαντινή μουσική σημειογραφία και δακτυλοθετημένα για το κανόνι.

%karpath%